

Posudek na bakalářskou práci „Příčiny poklesu obětí ozbrojených konfliktů“

Student: Jakub Musil

Práci lze rozdělit do tří na sebe logicky navazujících částí. Student nejprve zevrubně diskutuje samotnou definici ozbrojených konfliktů, a to včetně souvisejícího problému jejich typologie. Poté se zabývá v literatuře načerpanou empirickou evidencí, která dokládá pokles počtu obětí ozbrojených konfliktů, když nejprve oběti ozbrojených konfliktů definuje pro potřeby své práce jako „oběti přímé“ (str. 24-26) s tím, že jako relevantní statistiky uznává relativní (spíše než absolutní) reportování obětí. Ve třetím bloku práce se pak student pokouší nabídnout možné explanace trendu poklesu obětí ozbrojených konfliktů, který lze stopovat zpět zhruba do poloviny 20. století. V této souvislosti diskutuje několik možných příčin: od proměny počtu a charakteru konfliktů, přes pokles nejničivějších konfliktů mezi-státních, až po teorie nukleárního, demokratického či trojúhelníkového míru.

Práce je svým charakterem přehledovou studií, ve které student systematicky a přiměřeně kriticky diskutuje dosavadní stav poznání. Propojuje tedy stávající poznatky, aniž by měl ambici přicházet s poznatky novými, což je vzhledem ke zvolenému žánru legitimní. Užitečnost práce proto spatřuji především v tom, že v českém prostředí představuje řadu zahraničních autorů a aktuální literaturu. Pozitivně na tomto místě hodnotím na bakalářskou práci solidní výběr a kvantum nastudované literatury – jak české, tak zahraniční. Student ke všemu tuto literaturu skutečně dobře pochopil a dobře interpretoval, prokázal tak hlubší porozumění přečtenému. Další přínos spatřuji ve snaze komparovat či konfrontovat některé z přístupů a autorů.

Dalším pozitivem práce je kultivovaný, leč čtivý jazyk a stylistika. Práce nenudí, je prokládaná řadou k tématu se vážících trefných bonmotů a vhodně vybraných citací. Student kromě své erudice čtenáře přesvědčuje také o svém skutečném zájmu o téma.

Kritické výtky jsou spíše drobnějšího charakteru:

1. Domnívám se, že student je přeci jen dominantně ovlivněn jedním autorem, a to S. Pinkerem a jeho skutečně monumentální prací „The better angels of our nature: A history of violence and humanity (2012). Pro obhajobu práce bych se proto rád zeptal, zda na základě vlastní úvahy či znalosti další literatury identifikoval nějaké slabiny této práce, jež by stály za kritiku?
2. Problematizoval bych studentem nekriticky uvedené klišé, které v literatuře uznávám převažuje, že totiž je „válka stará jako člověk sám/lidstvo samo.“ Rád bych upozornil, že například Siniša Malešević ve své respektované knize „The Sociology of War and Violence“ (Cambridge University Press, 2010) s touto tezí dosti úspěšně polemizuje a naopak tvrdí, že lidstvo po 99 % svých dějin válku jako organizované násilí většího rozsahu neznalo, což dokládá například absencí jeskynních maleb zobrazujících prakticky veškeré myslitelné lidské aktivity kromě válčení a také absencí příležitosti (malé a vzájemně izolované tlupy lovců-sběračů v éře s malou hustotou osídlení), absenci schopnosti (rovnostářské a málo hierarchické skupiny bez vůdců neumožňují koordinaci násilí většího rozsahu) a absenci motivace (bez usedlého života neexistuje ve větším rozsahu majetek, teritoria je nadbytek, ženy mohou volně přecházet) k válčení.
3. Dále bych problematizoval další klišé o krvavých hranicích islámu, když student konstatuje, že náboženské války jsou vedeny odporem k jiným náboženstvím, přičemž

toto se dnes týká především světa islámu (str. 14). Alternativní teze spíše tvrdí, že pro Blízký východ je charakteristický střet mezi muslimy samotnými (například Mark Juergensmeyer a teze o střetu sekulárního a náboženského nacionalismu).

4. Pokud jde o příčiny konfliktů, stálo by možná za zdůraznění, že příčiny vzniku konfliktů jsou často diametrálně rozdílné od příčin chronického přetrvávání těchto konfliktů (viz vytvoření válečné ekonomiky, zapojení externích aktérů, vstup náboženské motivace).
5. Na několika místech chybí odkaz na citované strany (například u Šedivého 2000 na straně 20 bakalářské práce).
6. „Kombatant“ bych překládal do češtiny, asi jako „bojovník“

Otázky pro obhajobu:

1. viz bod 1 výše.
2. Lze se setkat s empirickou evidencí, která by naopak zpochybňovala pokles obětí ozbrojených konfliktů? Například citovaný Šedivý 2000 udává, že během 20. století docházelo k nárůstu podílu civilních obětí mezi celkovými obětmi konfliktů?

Navrhovaná známka: výborně.

Praha, 13. září 2015

Karel Černý